

Preludium

En morgon sommaren 1986 fick Svante Hultqvist en begåvad idé. Detta var nu inte något ovanligt för denne kreative reklambyråman, men den innebar ett visst avsteg från marknadsföringens slitna budskap. Svante tyckte att Stockholm var tråkigt och behövde en transfusion av glädje och gamman.

Att hitta ett värdigt förensmål för festandet var ju egentligen inte så svårt, men det låg så att säga under näsan på alla kreatörer och då blir det lite svårt att se potentialen. Svante grunnade en stund, skrev så ned en synopsis och började fundera över vem som kunde tänkas bära idén.

Turistrådet var på den tiden ganska lika Turistrådet idag. Offentligt finansierade organisationer är nödvändiga men attraherar sällan riskkapital. Denna vetskap oaktat begav sig Hultqvist till sagda Turistråd och presenterade sin tanke

Inte helt oväntat föll den på hälleberget. Men idén gnagde på och Hultqvist tog sig en ny funderare.. På den tiden, 1986 alltså, existerade ett företag som senare blev i det närmaste herostratiskt ryktbart: Projekthuset. Det blev napp! Herrar Skarke och Alexandersson tänkte på idén och såg dess kommersiella potential. Ärendet lottades på Alexandersson som begav sig till Stockholms Stad och sålde in förslaget om en härlig vattenfest. Den dåtida ledande politikern i Staden, Mats Hult, gav tanken sin välsignelse och lät Anders Sjögren på Stadens hanterare av disparata ärenden, Stockholms Mark- och Lokaliseringsbolag, SML i dagligt tal, bli handläggare. Ett bidrag på MSEK 1.5 utanordnades och nu skulle det bli fart på marknadsföringen. Som så många gånger förr så var näringslivet, enkannerligen turist- och besöksnäringen, den stora penningpungen.

I början av 1988 hade en affärsplan i all hast producerats och ett aktiebolag sattes upp. Alexandersson började aktieteckningsrundan med att besöka Linjeflyg som ganska nyligen fått en ny marknadschef, Caj Malmros.

Det visade sig att Malmros hade dåliga erfarenheter av Projekthuset sedan tidigare. Och som Caj fungerar så var det ingen bra start. Han tackade nej till det generösa erbjudandet att skjuta till MSEK 3.0 för en aktiepost av obestämd karaktär och informerade sin kollega, Peter Forssman om ärendet.

Alexandersson fortsatte på sin vandring. Det visade sig snart att i stort sett alla kontaktade hade ofördelaktiga tankar, inte om idén kanske, men om Projekthuset.. Ett tidigt besök hos Bo Krantz på Stockholm-Saltsjön gav lika blekt resultat som hos LIN. Bo meddelade att han ansåg affärsplanen skakig och priset för högt. En omarbetning var nödvändig.

Efter ett antal besök stog det klart att näringslivet var i bäst fall ljummet. Pengarna började tryta och föga framsteg hade registrerats. Till slut stod konkursen för dörren i det evenemangsbolag som bildats och Stockhols Stad konstaterade med tydligt obehag att 1.5 miljoner av skattebetalarnas pengar var på väg ner i vasken. En ny VD hade tillträtt i SML, Ingemar Ziegler, och han hade att ta tag i den otacksamma uppgiften att ta Staden ur fadäsen.

I det skedet hade Peter Forssman på LIN tänkt färdigt, ringde till Bo Krantz och Ingemar Ziegler och gav följande syn på saken. Det var ju inte idén det var fel på, det var Projekthuset och affärsupplägget. Skulle man inte kunna skaffa någon begåvning med goda kontakter i både näringslivet och maktens korridorer och be denne göra en "feasibility study"? Ulf Adelsohn var vid den tiden en glad och entusiastisk konsult och efter det att de ovannämnda herrarna lagt in TSEK 50 från respektive huvudman begav sig Ulf ut med uppdraget att ta reda på om de arrangörer av evenemang i, kring, på, under och över Stockholms rena vatten kunde tänka sig samverka under ett gemensamt paraply i form av en vattenfestival.

Ulf adjungerade sig en ung man från Staden, Magnus Söderbäck, och kom tillbaka berömvärt snabbt, med positiva besked och utan att ha gjort av med alla pengarna vilket uppdragsgivarna såg på med både förvåning och välbehag. Nästa steg blev att be honom undersöka huruvida det fanns, säg, tio stycken tänkbara investorer som kunde dra nytta av projektet. Samma fart och kläm – Ulf kom tillbaka med tio intressenter och föreslog bildandet av en stiftelse för att hantera ärendet i seriösa former.

Sålunda föddes Stiftelsen Stockholm Water Festival, med 10 stiftare som vardera tillsköt TSEK 650 under en treårsperiod, fördelat på TSEK 150, 150 och 350 över åren 1989, 1990 och 1991. Stiftelsedatum blev den 1 november 1989, platsen var Stockholm Stadshus. Ett antal luttrade företagsrepresentanter med en blandning av skepsis och förväntan i blicken valde styrelse (en representant för varje stiftare), ordförande –(Stadsfullmäktiges ordförande Lennart Lööw, en hedersman) och presenterade en kandidat till posten som Generalsekreterare vid namn Caj Malmros.

Resten är historia.

Caj hade nu att formera bataljonerna. Bataljonerna bestod inledningsvis av honom själv, hans trogna assistent från LIN, Anna Bergdahl och Magnus Söderbäck som ju redan fått en viss erfarenhet av hur det hela var hopskruvat. Gänget inhystes genom Ingmar Zieglers försorg, helt romantiskt under takåsarna i ett kulturhus i korsningen Hantverkargatan – Jaktvarvgränd(?). I bottenplanet huserade ett dagis och glada skrik och köksos från spaghetतिकoken bidrog till att ge ett nyktert intryck av lokalerna.

I början var det synnerligen spartanskt. Och under åren som följde blev det spartanska något av ett varumärke för organisationen. Varsin sittplats, varsin PC och gemensam skrivare, kopieringen lånades i huset.

Redan i inledningen hade styrelsen formerat ett Arbetsutskott som fick lite skiftande ledamöter men som så småningom utkristalliserades till Caj, Peter, Bo, Ulf, Gunnel Sundbom från SJ och Resos Kent Nyström. Så gott som varje dag och stund klämde någon eller några in sig under takåsarna för att kolla läget, komma med mer eller mindre goda ideer eller bara ”hjälpa till”.

Trots det så löpte arbetet framåt och i takt med att de första insatserna från stiftarna anlände så uppkom det grannlaga problemet med att administrera dessa. Bo var ju hemmastadd i de finansiella kvarteren och skaffade fram en Controller från Stockholm-Saltsjön, Svante Högström, som hade en illusionsfri inställning till det ekonomiska. Han hade dessutom varit med om att utarbeta 15 koncernbokslut för SAS-gruppen och hade en hög stresströskel. En bank behövdes och Bo drog in sin egen bankkamrer från SEB kontor på Kungsholmstorg, Ulla Åhman. Ulla, som med tiden blev en högt älskad och effektiv hanterare både av Festivalens, Prisets och medarbetarnas bekymmer med likviditeten, ingick så att säga i gänget utan att vara anställd i det.

Våren 1990 blev stugan för trång. Efter en hel del letande grävde Caj fram ett nyinrett kontor på Brunnsgränd i Gamla Stan. Det var egentligen för stort och för fint men hyran var dräglig så det blev flyttning av.

Och så hade det ju hänt nya saker i projektet.

Någonstans i Projekthusets ursprungliga bataljplan förekom nämnandet av ett "vattenpris", ett slags gott skäl eller ädelt syfte att ha kul i en härlig festival med allt vad det innebär av mat, dryck och förlustelser. Det ädla syftet skulle åtminstone dämpa det dåliga samvete alla vi svenskar dras med så fort vi gör något syndigt, oavsett hur oskyldigt det är. Detta faktiskt briljanta tänkande hade naturligtvis en moder, Ylva Kassander, som en tid arbetat med Svante Hultqvist och festivalprojektet. Med män som Ulf Adelsohn och Caj Malmros i tätpositioner försköts tankarna naturligtvis snabbt i riktning mot det roliga och priset föll i glömska – ända tills dess någon i AU erinrade sig idén. Ingen kunde egentligen sätta fingret på vad det var men ärendet lottades på Bo Krantz som ju kom från Wallenbergssfären och således bar en antydning till solennitet och soliditet, lämplig i detta sammanhang.

Bo insåg att här behövdes sakkunnskap av högsta dignitet. Skulle det vara ett pris så skulle det vara Nobelprisklass på det hela. Bo begärde företräde hos Nobelstiftelsen vars dåvarande VD, Stig Ramel, lyssnade till Bos beskrivning av projektet med tydligt gillande. Han meddelade att Nobelstiftelsen årligen fick en säck brev som alla krävde ett nytt Nobelpris, ett för miljöinsatser. Tanken att Stig Ramel på sitt älskvärda sätt i framtiden skulle kunna hänvisa till ett svenskt vattenpris och slippa ytterligare kontaminering av testators vilja i form av påhängspris var direkt tilltalande. Nobelstiftelsen ställde sig förstående till behovet av råd i hur man skruvar ihop ett riktigt tungt inlägg i miljöprisdebatten. Stig Ramel gav på direkt fråga om de tre viktigaste kriterierna för framgång följande svar:

1. Se till att ha en absolut oväldig huvudman för att handha urvalet av pristagare.
2. Se till att ha en tillräckligt stor prissumma. Minst 100.000 dollar ska till för att man ska synas i prisbruset.
3. Var beredd att hålla på i minst 100 år.

Det första kriteriet var relativt lätt. Kunliga Vetenskapsakademien hade en vattenpanel inom sina väggar och ställde sig villig som fadder till en nomineringskommittee som i princip arbetade på samma sätt som KVA Nobelpriskommittee.

Det andra var ännu enklare. Bo föreslog 150.000 dollar. Hur dessa pengar skulle genereras var en senare fråga.

Det tredje kriteriet var vist formulerat av en man som var chef för ett antal pris som vid tiden för mötet hade nått ungefär 95 års ålder. Stig Ramel gav vid slutet av besöket Bo ett dedicerat exemplar av sin självbiografi "Pojken i dörren".

Dedikationen löd "Lycka till med de kommande 100 åren!"

Bo återvände, styrkt i anden, och skrev en PM om etablerande av ett Stockholm Water Prize. AU tyckte det såg solennt och solitt ut och föreslog dess implementerande. Styrelsen i Festvalstiftelsen tyckte sammalunda och beslutade instifta en systerstitelse, Stiftelsen Stockholm Water Foundation, med samma stiftare som i Festivalen och med ändamålet att årligen utdela Stockholm Water Prize till förtjänt mottagare. Detta var i november månad Herrens år 1990.

Nu återstod att få fram en Generalsekreterare. Bos förslag, bl.a. Valfrid Paulsson och Ingemund Bengtsson röstades ner. Styrelsen kände på sig att det nog skulle gå åt mer energi och snabbare fötter än dessa äldre statsmän skulle vara villiga att leverera.

Nu var det så att Caj tyckte att det skulle vara trevligt med Bos sällskap och vice versa. Bo ställde upp som kandidat och valdes snabbt och behändigt till stiftelsens Generalsekreterare och VD.

Organisationen var enkel. Den bestod av Bo och inkvarterades på Brunnsgård. Efter ett tag uppstod behovet av att någon höll reda på Bo och Anna Bergdahl avdelades till adjutant. Efter ytterligare en tid stod det klart att någon måste hålla reda på Caj och Anna återgick med det specifika uppdraget att organisera Festivalens program!! En rätt stor kostym för en dam med den ringa åldern av 21 år. Hon skötte allt till största belåtenhet och lämnade på alla ett intryck av att ålder och kön inte har ett dugg med kapacitet att göra, något som bevisades av att Bos nya adjutant, Ingrid Landahl, visade sig besitta samma kvaliteter som Anna. med marginella skillnader i ålder.

De båda stiftelserna levde sedan i sju år ett symbiotiskt liv, delade ljuvt och lett och hade under denna tid inte ett enda förlustår utan försörjde sig själva och drog in 35 miljoner kronor till the Foundation. Festivalen blev med tiden det näst största evenemanget i Europa, sett i antalet besökande och Vattenpriset har hittills inte mött någon konkurrens att orda om. Hur det gick till med de mer operativa ansträngningarna är i regel goda historier och berättas i fortsättning av de i verksamheten inblandade.